

16491.

E. H. J.
Jaakko Forsman.

SUOMALAISEN
KIRJALLISUUDEN SEURA
HELSINGISSÄ.

Margareta.

Näytelmä 1:stä näytöksessä.

Kirjoittanut

A. Kivi.

Helsingissä 1871.

Kustantaja: Oskar af Henrich.

Margareta.

Näytelmä 1:stä näytöksestä.

Kirjoittanut

A. Kiwi.

Helsingissä,

Suomal. Kirjall. Seuran kirjapainossa, 1871.

Kustantaja: Oskar af Geurlin.

Kustantajalta on pyydettyä lupa tämän näytelmän kääntämi-
seen ja näyttelemiseen.

Meidän historiamme mustin muisto pimentää tätä nerosta säfenöiwää runoelmaa, ja sen pimennon on runoniekkan oma synkimmän synkkä kohtalo tehnyt vielä mustemmaksi sumullaan. Hänen voimallisen henkensä viimeinen luoma on tässä tarjona aikalaisille ja polwille nousuwaijille. Se ei ole hautakummun päältä tarjottu muistiais-lahja; se vielä oliji lohdutusta. Mutta rinnatuosten niiden kammioin kanssa, misjä Suomen pääkaupungin wähyneet henget saawat rauhasssa lewätä, on saman Lappwihin rannalla toisiakin kammioita, jotka, waikka walosiammat, eiwät kuitenkaan saata usein luoda waloa hautojen siwuitse effyneiden henkien pimentyneisiin ajatus-sywyysfiin.

Jhdesjä näistä kamottawista kammioista, jotka owat aiotut meiltä poistemmatuille, waan ei vielä kuitenkaan firfontarhan asujilji pääsjeille, on kätetty meidän näkywistämme, waiff'ei sentään meidän jäalistämme — Stenwall, Kiwi. Hänen likeisenä naapurinansa on siellä jamaassa paikassa, jamaassa mielentilassa, Daniel Hjort'in nerokas luoja. Se ei ole aiwan wähäinen asia niin wähäijelle maalle kuin Suomi, että se saattaa kadottaa kerrassaan kaffi niin rikaslahjaista runoilijaa.

Mutta jos onkin meidän maamme ollut niin rikas että siltä on woinut kadota kaffi senwertaista runollista henkeä, niin se kuitenkin on toiselta puolen lowin köyhä ollaksensa tuntematta katkeraa kaipausta. Se hämärä, johon nämät molemmat runoniekat owat huffuneet, tekee tämän kaipauksen vielä tuntuwammaksi; sillä se ikäänkuin ennustaa ja uhkaa, että se ihmeellisesti loistawa päiwä, jonka Suomen kansan runohenki on wiettänyt ja elänyt wiime-kuluneina vuosikymmeninä, nyt on yleiseenkin muuttuwa hämäräksi. Mitä Suomen kansalla oli saatawa

wanhemmalta runoniekka-pelweltaan, sen se on mellein viimeiseen tähteesen asti saanut. Ja koska nyt uudeffin kanteleet murtuvat nuoremman pelwifunnan woimallisimmista käfisisä, niin en aika että täälläfin valmistautaan vastaan-ottamaan tuota runouden rauta-aikaa, joka jo kaikissa muissa maissa sekä kansoissa on kohonnut jalompain aikakausien sijaan. Erittäin wäkewä-henkifisjä kansoissa on yhtähywin nähty ihmeellinen woima, joka lafastuneista runo-wainioista taas tuottaa ilmiin uuden, rehoittawaisen wiljan. Muettisjakin, jonka esimerkki meitä niin lifeisesti kajoaa, on tämä yleinen kokemus käynyt toteen. Kenpä siis uskaltaiji wäittää että Kalewalan ja Franzénin maassa ei tule nähtäwätsi uutta todistusta siihen. Mutta warmemmalla kuin toiwolla me emme kuitenkaan saattane sitä edottaa.

Mutta ennen kuin muiste hänestä, josta minä nämät rivit kirjoitan, ennenkuin Kiwen nimi woisi pimentyä hänen maanmiehillensä selittämättömätsi, sitä ennen olisi meidän tulewainen kohtalomme pimentyvä paljon synkemmätsi hämärätsi, kuin siisi, joka nyt on alkuun päässyt. Enemmin kuin tähän asti tulee wasta myönnettäwätsi että hänen runo-intonja useampaan kuin yhteen tiehen on jättänyt umpeen-mene-mättömiä jälkiä runo-woimansa woitto-retkestä. Ja semmoiseen päätöfseen kumminkin owat epäilemättä kaikki yhdistyiwät, että Kiwelle, siinä runouden lajisja, johon tämäkin teos kuuluu, nimittäin näytelmä-runouudessa, meidän maassa näille päiwin saakka ei ole kohonnut wertaista, jos waan arwostelija suopi täyden arwon kaiken dramallisen runouden pää-perusteelle, runoilijan monipuolisille luonnonlahjoille. Minä puolestani tunnustan peittelemättä ett'en näytelmäkirjallisuuden sankareisja tunne kowin monta, jotka woittaijiwat Kiwen siinä suhteessa. Näin päättäessäni en ole muistamatta, että warjinkin dramallisesja runouudessa siivistys on wäittämättömän tarpeellinen, siivistys, joka walmistelee runoniekkan luonnonlahjan luomia ja walaa ne täydelliseen, taiteelliseen muotoon. Mutta sen tiedän myös että „i tusen former trifs det stöna“; minä tiedän että Belwederen Apollonin ja Laokoonin kuwat owat keskenänjä yhtä erimuotoiset, kuin Pindaron ja Sofokleen runoelmat eriluonteiset. Ja etenkin tahtoisiin tässä huomauttaa tuota aiwan

epäilemätöntä seikkaa, että runoniekkan suuri luonnonlahja, silloin kun sen on täytynyt tulla toimeen ilman sitä siivistystä, jonka kirjapöytä sekä seurallinen kansakäynti suovat onnen syli-lapsille, yffintin joskus on luonut nerellisiä teoksia, joiden vertaa ei paljas siivistys ja oppi koskaan olisi saaneet aikaan. Yhtähyvin kuin Kalevalan nimettömiä runoilijoita vedetään esiin tämän lauseen todisteeksi, yhtähyvin sopii siihen Kiwentin nimi. Katsokaamme kuinka paljon hänen runohenkensä on luonut kowimmasfatin maallisesa ahdistuksesaan, niin tottapa meidän, jotka olemme kasvatuksemme awuksi saaneet käyttää kaikkia siivistyksen suomia keinoja, tulee vielä nöyremmin kuin muulloin tunnustaa, että me olemme sangen vähäessä määrässä tehneet, mitä meiltä olisi ollut oikeus waatia.

Kiwen ulkonainen tila tässä maailmasa on kuitenkin säilyttänyt hänen runohengelleen ehtymättömän woiman lähteen, joka meiltä muilta enemmän tai vähemmin puuttuu. Hänen henkensä ei ollut wieraantunut pois kansasta; siitä syystä tuntui hänen runoelmisansa, samoin kuin jaloimmisja wiini-lajeisja, woimallisesti kaswinpaikan tuore haju. Hammästyttävä on nähdä millä sanain woimalla hän usein luopi elävää henkeä runoelmihinsa, ei ainoasti luonnonkuwausten, waan myös ihmisydämen tunteitten juhteen. Tämä wihättävä dramallinen sanain-woima ilmoittaa itsensä myös tässä Margaretassa kohta ensimmäisessä sanoisja, ja samallaisia tawataan tiheässä edempänäkin. Nämät woimalliset sanat ja niin myös koko se mieli-ala, joka tästä runoelmasta puhuu, on kaiku Suomen kansan sywimmästä sydäimestä, sydäimestä, jonka raffaus on yhtä woimallinen kuin sen wihakin.

Muutenkin on tämän runoelman koko peri-aatos samallaista laifua. Siitä syystä ei ole helppo päättää mihin luokkaan näytelmäkirjallisuuden sa se on asetettava. Tuosja kammottawassa teosja, joka tässä liikkuwien henkilöiden mieltä kuohuttaa, ei heillä ole mitään osallisuutta — paitsi yhdellä ainoalla — wieläpä on se teko jo tapahtunut ja tehty. Eipä woi oikeastaan olla tässä puhe sisällisestääkään teosta, j. e. muuttumisesta näytelmän henkilöiden mielentilassa, waikka kyllä tuimia tunteita tragillisella tawalla heisjä on riehumasja. Kenties woivat fui-

tenkin todellisesti dramalliset kansapuheet, joista tuen sydäntä-sorta-
waisen ulkonaisen tapahtuman vaikutus lajastelee, olla jonkunlaisena
vastapainona niille puutteille, jotka drama-taiteen tieteellinen filmä on
havaitsewa tässä merkittijesjä runoelmasjä. Totisesti dramallinen paitfi
fitä on warmaan kumminkin se ihana pyrintö sowitzseen tässäkin hir-
weässä tilasjä, joka myös muisjä Kiwen teoksisjä lajastaa kaikkien ju-
mujen läpi. Kuinka onnellinen olisjin, jos samallinen tulewaisjunden
lajastus sallisji toiwoa wielä jotain Kiwen woimallisen neron luomaa.
Mutta synkkä sumu on meiltä kaiken toiwon ijankaikkisijesi peittänyt

Frødr. Cygnæus.

Margareta.

Henkilöt.

Conon, vanha eivesti.

Margareta, } hänen tyttärensä.
Kaarina, }

Anian, nuori upseeri.

Matti, Cononin palvelija.

Tapaus on Suomessa, Tampereen tienoilla Toulokuussa 1808.

Maantie ja metsäinen seutu. Perillä kiwinen ja kantoinen mäki ja mäen harjulla männistö. — Kaarina tulee oikealta.

Kaarina. (Yhjin.)

Margareta! Missä wiivyt? Minä en voi enään wartoa turhaan, eihän kuulu miestä sanominensa kaupungista. — Oi sijareni, kuinka taidat wiipyä, kuinka astella noin huoletonna sinä, koska en saa hetkefikään rauhaa minä? Shailletko tämän illan kaunetta? Onhan se ihana ja laulelewathan pienet linnut, mikä metjän tutkaimilla, mikä lennellen kirkkään taiwaan alla. Ah! iloitsinpa minäkin ennen, kilwan laulelin ilman siwitetyn lauman kanssa, koska tyyni aurinko aleni, pallistaen walkeita hattaria kultaruskeollansa. Mutta kolkot owat päiwät nyt, murehtien kallistaa päänsä Suomen kansa, koska hädäsä on kallis synnyinmaa; ja siitähän ei löydä sydämmeni rauhaa. — Margareta!

Margareta. (Ulkopuolella.)

Tässä olen, sinä lewoton.

Kaarina.

Hän tulee. Kas, enkö tahtoisi omakseni tuota sun lempeää tyynettä, oi tyttö? (Margareta tulee wajemmalta.) Oi Margareta!

Margareta.

Miksi tuskittelet!

Kaarina.

Miksi kysyt? Sinunhan powesi sywemmin kuin toisen täällä pitäisi tunteaman wawistusta waarasta, joka uhkaa meitä. Mi-

nulla ei kuitenkään ole yhtään kultaista jodan kidasja. Mutta sinun Anianis, misjä on hän?

Margareta.

Tuhasja linnasja Suomenlahden liepeillä, jossa tykkien ukkoiset pauhaa ja rautaisia rakeita tuiskuua. Kaunis Anian, jospa näkisin kaswois wälkkywän kerran jawun hämäräsja tulijateen paistaesja!

Kaarina. (Tarttuen molemmilla käsillänjä Margaretan käteen.)

Sa minäkö torelisin? Enhän torelekkään waan hieman tuis-kahstelen, armas Marketani, tuiskahstelen minä hälläkkä; mutta ah näisjä murheisjamme! Sa minäkö torelisin sinua, joka lemmit ja juosit minua kuin äiti; ja kaikkiahan täällä juosit. Mutta ainapa toki ylewämmiin ja lempeämmiin katshastelee kuwas siitä päiwästä asti, jona lempefi tunsit ja annoit urollesi kätesi — ahaa, eikö huomaa mun filmäni?

Margareta.

Ah, sinä luulet, että tunsin lempeni waista silloin. Ei niin. Se liekehti jo powesjani wuosia, mutta kätettynä kaikilta ja tar-fimmin häneltä, joka itse liekehti, nuori Anian, mun tähteni toiwon ja epäilykjen wälillä. Sen filmäni kyllä näkemättä näki, waan en antanut hänelle toiwon piirtoakaan, olin päättänyt etten sitä koskaan antaisi. Kas kun minua pidätti kummallisten tunteitten jäykät kahleet. Mutta jodan ilmoitus tuli, loimo ihana sielusjani mun woitti wäkiwalloin, ja minä tunnustin mun lempeni. Ah, en ymmärrä kuinka oli laitani! Mutta minä tahdoin antaa paraan aarteeni täällä uhriksi isänmaalleni; sillä Suomi ja Anian he oliwat minusta yhtä, ja minä — olin sankarin morsian. (Veittää kainolla hymyllä filmänjä.) Ah, minä itsejän lempeni tunnustin!

Kaarina.

Mi joma, ihmeellinen hetki; ie oli sitten aamu tahi päiwä, tahi illan hämärän-aika!

Margareta.

Gräs Pohjolan talvi-ehdot ihanampi kesän iltaa Edenissä aina muistoshani väikkyy, ja teki sen lemмен Sumala, koska Unia-
nin filmä jädehtien mulle onnenja ilmaisi; ja me yleitimme kih-
lattuina toinen toistamme. Kerran, vielä kaffi me kohtaustimme,
mutta emmehän kolmatta enään; häntä kutsui pian wartijaksi foto-
maan porteille uhkaawa jota.

Kaarina.

Minä muistan jäähyväishetken. Ja silloin, kuinka oli hän
rakkaudesta palawa ja kuitenkin kuinka olentonja, käytöksensä jalon
jankarin! Ja lujasti yleillen hän heitti sun äitimme helmaan;
mutta ah, mahdatteko te vielä kerran yleillä!

Margareta.

Niin toivokaamme.

Kaarina.

Mutta woi jos hän kaatuu!

Margareta.

Jos hän kaatuis, niin itkisiinpä, kaiken ikäni häntä kaipaisin,
mutta kaipaukseni henkäisi kuin juwilehdosja länsituuli; sillä hän
kuoli urojen kuoleman. — — — — —

Kaarina.

Mutta elääpi hän kuitenkin ja on kerran wiettävä häänjä
meidän kartanosja, häänjä riemuisat, hän komeana julhona ja sinä
morfiaanna ihmeen-kaunihina. (Taputtaen käsiänsä.) Ah, ah, kuinka
lystiä silloin, sijareni, kuinka lystiä! — Mutta ah ja woi! Koska
hulluttelen toivosja näin, minä wallaton, juuri silloin, juuri silloin
käräsi hän piinaa kowempaa kuin kuolema se nuorukais-raukka.

Margareta.

Mikä paha taas kummittelee aivosjas?

Kaarina.

Kentiesi hän kituu nälän waiwasja.

Margareta.

Ole ilman huolta. Glonwaraa, sen olemme kuulleet, ei puutu vielä heittä linnasja. Kohta aukenee myös meri, ja silloin wiipy-mättä saattaa Ruotsin laiwasto saarretuille miehille apua. (Conon tule wafemmalta, Kaarina juoksee häntä vastaan.)

Kaarina.

Oi isämme, teidän muotonne lohduuttaa! Olette ehkä saanut iloisia sanomia?

Conon.

Enhän, mun lapseni. Täältäähän ilmasta warron uusia minäkin. Mutta Mattia ei kuulu?

Kaarina.

Ei häntä kuulu.

Margareta.

Katselimpa äsken tuolta käänteestä kohden kaupunkia matkan, mutta en nähnyt siellä ketään.

Conon.

Esteitä on ehkä astunut hänen eteenjä; mutta eihän ole hänen liikuntosakaan juuri kärpän wertaiset nopeuiset. Tuskin, luulen minä, panisi hän talluffansa trawaamaan, waikka leimuisi tupansa tulesja niin kuin meidän maa raukka nyt.

Kaarina.

Ah, niin on siis jo laitamme!

Margareta.

Sjämme, nyt maalaatte liian karkeasti ja meidän kurjain lewottomuutemme kiihtyy.

Conon.

Seijot toki wakaana wallan, tyttöni.

Margareta.

Waiikka wawahsteleekin sydän. Mutta enemmin vielä kärsii pieni, kurja sijareni tässä.

Kaarina.

Mh mun isäni! tämä hurja wihollinenko woittaisi ja tulisi meidän herraksemme? Siwättö taas nouse jo woimalla Suomen joukot, karkoittamaan ääristämme willin miehen, ja eikö seisjo aina lujana wastoin luotifateita ja rynnäköjä tuo maailman mainio linna, Sweaperi „Suomen luffo ja telki“?

Conon.

Mun pieni kuoposeni, muista mitä janoi kerran isäs: Sweaperi seisoo, niinkauwan kuin on se kourisija uskollisen miehen.

Kaarina.

Mutta jos tämä uskollinen nyt äristi muuttuisi petturiksi.

Margareta.

Mikji aattelet niin?

Kaarina.

Mahdanko aawistaa pahaa? En tiedä, mutta hywältä ei tunnu mielesjäni nyt. Kuinka olleekin; niin aattelin.

Conon.

Mutta linnan, wallankin tärkeän linnan päämiehen wirkaa ei anneta muille kuin kauwan koetetulle ja kauwan kokeneelle miehelle.

Kaarina.

Mutta uskollisuus itse on langennut ja saattanut ihmiskunnan itkemään.

Conon.

Se on totuus, mun tyttäreni, surullinen totuus!

Margareta.

Jos löytyisikin nyt tuon esjen miestä, niin löytyisihän aina taasen joukossa toisia miehiä, jotka ajettaisivat rintansa urhollisesti vastaan werratonta pimeyden työtä. Eivä Anianin sielu, tiedän minä, ei tuhannen maailman, ei tuhannen hengen edestä sietäisi tuota häväistystä; ennen menişi hän kuolemaan.

Conon.

Waan heittäkäämme jo nyt nämät synkeät mietteet.

Kaarina.

Ne heittäkäämme kauwas. Mutta yhtä, isäni, kysyn vielä kuitenkin. Onko meiltä kaikki hukassa, koska Sweapori on hukassa?

Conon.

Paljon, paljon on kadotettu, waikkei juuri kaikki. Silloin wihamiehemme jekä on turwasja, hän seisoo kiinteästi Suomen ohimilla ja wallitsee maan sydäntä. — Mutta miksi haastelemme epäillen tuosta neitilinnastamme, jota ei kukaan woi hukistaa, jota on perin mahdoton walloittaa? Niin wahwasti, niin wiisaasti hänen rakensi miehen nere. Te olette nähneet hänen kuwanja, kuuluijan kreiwini, joka sen tämmöiseksi wahwisti, lapseni?

Kaarina.

Minä muistan sen. Kaunoisena kuin wieno enkeli hän katseli, hän joka rakenteli täällä hirwiöitä.

Margareta.

Illoisena, wiatonna kuin lapsi hän seisoi tulipeikkonsa nojalla, katsahtaen ihmetöistänjā awaruuteen ulos.

Conon.

Juuri sillä puhtahalla, taiwaan-heleällä katjannolla loi hän Sweaperin linnan: katjasti sen asema-kaawan, kohotti muurit ja tornit, kaikki valmisti, kruunaten juuren mestarityönjä. Katjo mikä Briareus, sodan jatakäsinen hiihi! Kaikkialta kaikkialle ulottuu hän. Lennä, pieni perhonenkin, hänen ohitsensa mistä mielit, ja hänen tuhannet rautakitanja kaikki woiwat wilauksesja kääntyä sua kohden, woiwat leimahtaa ja sillein runtoa waikka waskisen miehen, mi ferran, kuni tarina kertoilee, nousi merestä, ja ylettyi ylös taimahalle tuon kauhean pää.

Kaarina.

Ja vielä olen kuullut löytyvän jalakaiwantoja linnoitukjen alla, joiden kautta suurimmasja hädäsja woidaan kaikki wiskata ylös ilmaan, häwittäen eläwät ja kuolleet. Kuinka uskotte, ijä?

Conon.

Uskon että niin on laita johonkin määrin, mutta ei juinkaan yleisesti kaiken warustukjen alla. Sen keskellä, erääsja paikassja on, niinkuin olen kuullut, peloittawa wirite. Laukaisppas tämä, sytytä jata tynnyriä, ja monen wirstan piiresjä ei hengitä yksikään olento sen tempun perään. Hirweästi waikuttaa kruuti ylös ja alas ja ympärillensä, koska syttyyse ponnahtaen tuleen. Niinpä on hänehen waroiksi nerokkaita keinoja, konsteja keksitty. Senkaltainen on kuuluisja linna: woittaa mahdoton!

Kaarina.

Mieliistihän uskomme.

Margareta.

Sillä se lohduttaa meitä.

Conon.

Se uskokaat ja olkaat linnastamme ilman yhtään murhetta. Yksi waan on sillä wihollinen, min kansja ei auta woimat eikä

konstit, ja on se tuo kalvea nälkä. Mutta hänestähän ei ole vielä kuulunut hätää suljetuilta pojiltamme. — Niin kasvaa toivomme. Linnamme on wahwin Pohjassa, sen nykyinen haltija urhea ja wiisas mies ja sen miehistö oivallinen. Ken uskaltaa häntä lähettä? Siwät legionat enkeleitä! Ja tuolla maamme sydämessä käyvät jo uroomme wästarintaan kuin karhut ja owat jo lyöneet wihostijien pään weriseksi; ja viimein hänen joittakoot tienoistamme kuuksi päiväksi. Niin toivomme ja huudamme: eläköön Suomeumaa ja sen rohkeat pojat, eläköön armollinen kuningasimme! (Seilauttaa kerran hattua. — Matti tulee wasemmalla periltä.)

Kaarina.

Matti!

Conon.

Siinähan mies.

Margareta.

Mutta hän saattaa murheen sanoman.

Kaarina.

Sano kiireesti mitä tiedät, sano kiireesti!

Conon.

Mitä kuuluu, Matti?

Matti. (Kyhniien päättänsä.)

Ei yhtään hyvää, herra.

Kaarina.

Minä aaweksin hirveintä!

Conon.

Hän sanokoon sitten että Suomen armeija pohjassa on hävitetty ja walloitettu Sweaporin linna. — Mitä? Sweaporin linna? Ei koskaan?

Kaarina.

Sano pian, muutoin sydämmeni katkee! Sano, hyvä Matti!

Matti.

Sanon niin pian kuin ehdin. Ja kuulkaat nyt. Sen ijäkään herran, jelle saatein teidän kirjeenne, ijäntäni, kohtasin surkeassa tilassa, sillä tieto tuhosta oli juuri tullut. Viimein luetuaan kirjeen, kääntyi hän puoleeni wawisten ja lausui: jano isännälles, mies, — sille kirjoittaa en woi tällä erällä — että syö en nyt meidän itkeä: Sweaperi on antaunut.

Muut.

Antaunut!

Matti.

Mutta kunnialla.

Conon.

Haa, wai kunnialla! Mahdotenta!

Matti.

Bartokaat hieman. Gräänä myrsky-yönä ryntäsivät Wenäjän laumat linnahan sijaan. Nousi tuosta hirweä meteli, ja meidän miehet nyt wimmoisjaan tekivät werrattoman työn. Kas, wilauksesjahan lensi juurin oja linnoituksesta tulen siiwillä ylös ilmaan pamaufjella, jolla ei vielä ole ollut määriä täällä taiwaan alla. Niin räjähti se awaruuksiin ylös ynnä kaikkien ystäwien ja wihamiesten kansja, ja jäljellä on warusteesta ainoastaan muutamata raunio. — Niin käski minua ystäwänne teille kertomaan. (Getti äänettömyyttä.)

Conon.

Ja sinä kerroit lauhistuksen näytelmän.

Kaarina.

Di Zumala, että kesti maa ja taiwas!

Margareta.

Etä kesti korkeuden wahwuus ammahdusta werrattoman tulen!

Conon.

Ah! tuima linna, kumpatesjaan fuolon kansja, antoi men-
nessjänjä maailmalle niin woimallisen järähdyksen, ettei itse Wesju-
wiuskaan woi kilwastella.

Margareta.

Woi ilmiötä pimeäsjä yösjä tuhansien fuolemien tähden!

Kaarina.

Tuhansien fuolemien tähden ah ja woi!

Conon.

Kuoli siis Unian!

Kaarina.

Margaretan kihlattu!

Margareta.

Woi!

Conon.

Pidinpä häntä omana peikanani, mutta jai hän murheellisen
lopun!

Margareta.

Hän taiwaafen astui, tulisisja waunuisja hän kohosi, ja
pilwet aukeniwat. Tämä kunnia miehelle, mi kaatui maanja
wartijana! — Hän on siis kuollut! Mun Uniani kuollut! Mun
kaunis Uniani?

Kaarina.

Myyhäillen katjelet ylös taiwaan lumuun päin, mutta postkefi
on lumiwalkea, ja sehän ahdistaa mun sydäntäni, ahdistaa! Oi
Margareta! (Painaa otsansa wästen hänen rintaansa.)

Margareta. (Sittellen hänen päättään.)

Mä itke, armas sijareni!

Kaarina.

Kuolihan jun kauneijes!

Margareta.

Siihän nyt sieluni autuaasti riutuu.

Conon.

Katkerä autuus, kurja tyttäreni.

Margareta.

Hänen kuolemaansa katselen kuin tuo lehtinen wiita idän partahalta päivän tuliästä laiskua lännessä nyt katselee. Sinä lempeästi hymyilevä wiita waijun, walkean taiwasaton alla! --- Mitä huolitte minusta ja hänestä, jonka kerran kadotin? Muistellaatte waltaijen linnan, maamme laiwaston kilwen katoa.

Conon.

Dikeinhan nuhtelet sinä meitä. Ensin kaikeistahan kuningas ja isänmaa! Mutta ah! heitä kohtasi nyt kowa isku tuon kalliin, kalliin linnamme kaatuesja, joka, ikiwuorelle rakettuna, lujaksi kuin wuori itse, komeana, aaltoin yleilemänä seisoi koko Suomenlahden waltijana. — Tuliluotina nyt halkeisi wanhan sydän, elleiwät itse muurit ja kiviäset kastarit olisi ajoisja leimahtaneet ylös pelasteeksi kunnian ja minun poweni liewitteeksi nyt.

Margareta.

Tämä kantakoon siis murhettanne, muistaisianne kuwaa toijesta Numantiasta.

Kaarina.

Mutta kiiwaasti liehtoo rintanne, mun isäni. Te woitte pahoin

Conon.

Doh ei waaraa! Tunnenpa waan kuuman janon ja joisin waikka werta, wihollisen werta. — Taluta minua, tyttö, tuonne lähteelle; hämmentäähän näköäni werinen, werinen hämärä. Ah jos olisin nyt kymmenen vuotta nuorempi! — Ojoita minulle pelku. (He owat menossa wafemmalle. Matti on tämän kohtauksen feestäessä seisonut taampana murheellisella, mutta lopulta wihaisella muodella.)

Matti.

Serra, kuulkaat minua.

Conon.

Mitä tahdot?

Matti.

Minä olen teitä nuorempi kolmekymmentä vuotta, minäkin woin surra ja wiimein wihastua, sillä Suomi on minunkin kotonni. Katsokaat, olenpa nyt kulkeisjani tiellä aatellut ja tuumiskellut tuonne tänne, ja wihdoin pyhästi päättänyt käydä tuikeaan työhön ja toimeen, olla liesusja jo ennen puol'yön pimeyttä, jos te, mun isäntäni, suotte minulle lupanne ja vielä muutaman riwin mun kouraani, noin niinkuin pieneffi puhemiehekseni, jonka antaisin jollenkin teidän tuttawalenne miekkaherralle tuolla ylhäällä. Te ymmärrätte? Mitä sanotte?

Conon.

Kuuluuhan tuo uljaalta. Poika, minä arwaan mihin mieles pyrkii.

Matti.

Lappelemaan Pohjanmaalle! Siellä kuuluwat he iskeilewän yhteen jotenkin.

Conon.

Suuri sinne, Matti! Siellä taistellaan kuin miehet, ja ker-

naastihan annan sinulle lupani ja vielä pienen kirjoitetun paperinkin mukaas. Mene ja pue päälles tuon wainaan korpraalimme wanha takki ja hattu; tulenpa kohta itse ja annan sulle jykewän siwäärini myötäs. Mars, mies!

Matti.

Minä riennän! (Menee oikealle.)

Conon.

Koreata kyllä on tämänkaltainen esimerkki; ja moni jahranjankari on tehnyt jo samoin kuin hän, etsinyt taistelewat joukkomme ja wapain mielin ottanut päällejä sodan taakat. Hywähän tuo todistaa, siällistä ydintä ja woimaa, uskollisuutta ja welwontuntoa; ja tämä kansa raiwaa itsellensä wiimein tien. — Mutta mitä kuuli äsken, mitä näki mun sieluni? Haa! kaukana yösiähän punertaen leimahti sankarten kuolema. — Lähteelle, lapseni!

Saarina.

Tänne, mun ifäni! (Menevät wasemmalle.)

Margareta. (Yksin.)

Kaunis Anian, niin pakeni sun kirkastettu henkes ylös maihin, joisja wihaa, wainoa, sotaa ja kuolemaa ei ole. Siellähän nyt autuaana jäteiset ja unohdat ifiesi werintahratun maan täällä alhaalla. Mutta ei! Etihän unohda ihanata synnyinmaatas, etkä ystäwääs sen kumajawilla nummilla täällä. Etihän lemmittyäs unohda, häntä kurjaa, mi täällä honkain hyminäsjä kainosti murehtien käyskelee, aina muistain sinua, kantaen kuwaasi powesjanja. Sa kuule mun walani, Anian! Ei milloinkaan, niin wannon, saa sydänmestäni hinmentää pyhää aarrettani, sun lempeää haamuas, toisen miehen katse. Se kuule! ja tässä heitän nyt kauwas elon kehnot riemut waiheiltani pois, tähän sammukocon nuoruuteni syhykäinen kewät, niinkuin sammuu tuolla päiwän tähti nyt; ja kuol-

leen kultaeni muisto olkoon synkeä iloni aina. (Anian astuu alas mäntymäeltä perillä, lähestyy hitaasti ja alakuloisena. Margareta katselee häntä kummaistuen ja haastelee erikseen.) Mitä näen minä? Nuorukaisen, jonka pituus ja koko olento muistuttawat ihmeellisesti — häntä, häntä! wai oletko hänen haamuja Tuonen maasta? Se ole, minä käyn jua rohkeasti vastaan ja yleisen lemmittyni warjoa, jonka oma, jurewa sieluni synnytti. (Äläneensä.) Waan ei! Sinä olet mun oikea julhaseni lihoim ja werin, mun Anianini! (Kientää yleisemään häntä, mutta Anian kääntää kaswonsa toisjalle.)

Anian.

Di kuolema!

Margareta. (Ammahyaen hänestä äkkiin pois ja kiljahaen kowin.)
Sumala armahda, mitä aawistan minä!

Anian.

Margareta, katso laupeaasti puoleeni!

Margareta.

Onneton, jun muotos ilmaisee kaikki, oi Sumala!

Anian.

Miin, petos on tehnyt tehtäwänjä lujimmasja linnasja.

Margareta.

Haa, mitä sanoit!

Anian.

Petos on heittänyt meidän Swean linnan.

Margareta.

Peruuta sanoas, minä rufoilen, peruuta se! Di, älä sano: petos!

Anian.

Sahaa! jos toisin sanon, niin walehtelen.

Margareta.

Ole ennen tawallinen walehtelija kuin wihelijäinen, pelokas waltakunnan petturi. Oi korkeuden Jumala!

Anian.

(Tuokallisesti, mutta kiufun ja katteruuden äänellä.) En minä häntä myynyt!

Margareta.

Myynyt! — Myynyt! — Ken on hänen sitten myynyt?

Anian.

Ette herra jotapäämies.

Margareta.

Ta sinä, mitä teit sinä silloin?

Anian.

Ustuin ulos joukon seasja niin kun käskettiin.

Margareta.

(Wyöttää käsiwartensa kuusen ympärä, joka seisoo oikealla, ja painaa otsansa wasten sen rankaa.) Nyt tahdon kuolla, kaatua kuin tumma kuusi metsän huomaan; ja unohtuksen kohtalo oskoon täällä kaiken, kaiken päätös ja kruunu! Ah nyt ylös-alasin on maailma käynyt, on pimeyttä ja kauhistusta waan. Kehnostellen peittelee Suomi kaswojansa päiwän edessä ja ylkäni, mi lähti ulos puhtaanakuin joutsen auringon paisteessa, nyt wäikkyy, huojuu esiin mustana kaarneena ja katjahtaa kuin se mies, joka teki täällä juurimman, juurimman synnin: murhasi oman armaan äitinsä. Niin olen unekjunut, Anian, ja unekjun lafkaamatta. (Käy harhaellen kohden

Aniania, filmät ummessa.) Minä uneksun, uneksun, uneksun aina vielä! (Niin ehdittyään teaterin keskelle, seisautuu hän äitiä, avaa filmänsä ja vaijaa alas kowin kiljahtaen. Hän nojaa itseänsä oikealla kädellään maahan, mutta painaa wäsempansa wästen ohaustaan). Eihän uneksunut, lapsi raukka, kosken herännyttään langetessani, en herännyt. Sa kuitenkin tahtoiin uneksua, uneksua waan. Siis tule, joma kuusi ja wiihdytä mua nukkumaan. Tule, kultahinen kuusi ja jaata mua uneksumaan kuolon unta, ja sitten hiljaisesti haudallani hymise. — Hiljaisella äänellä. Tule wiileä kuusi! (Hetken mentyä tulewat Conon ja Kaarina wäsemmalta.)

Conon.

Mitä on tekeillä ja miksi kuulit walitushuutoja?

Kaarina.

Anian!

Conon.

Haa!

Kaarina.

Sa Margareta tuosja!

Conon.

Makaamassa, maassa?

Kaarina.

Miksi näin? Di nouje ylös, mun kulta sifäreni! (Myhtyy häneen, Margareta nouje ylös huoaten.)

Conon. (Griff.)

Mitä aattelisin?

Kaarina.

Sa tuosja Anian niin kalweana kuin kuolema. Kuinka ymmärrän kaiken tämän?

Conon. (Griff.)

Samoin kysyn minä.

Kaarina.

Kuinka on laitas, Margareta?

Margareta.

Enhän tiedä.

Conon. (Griff.)

Kummallista!

Anian. (Griff.)

Nyt on vaikea hetki minulla edesjäni; mutta sydämmeni on karaanistunut käydesjäni tänne halki ylenkatseen kowan ja kylmän kivistön, ja syöksenpä nyt ilman huolta ulos juustani tuiman totuuden kuin lohikärme kidastansa syökösee wihan liekkiä.

Kaarina.

Ah! miksi tuijotamme toinentoistamme kohden näin? Anian, finä elät, mutta miksi katjelet niin synkeästi? Voi!

Conon.

Hän katjelee kuin karkuri. — Kerro, mies.

Margareta.

Jäni, nyt olkaat luja kuullesjanne pahinta, koska ensimmäinen murheemme, niin jywä, nyt muuttuu ikuiseksi häpeäksi.

Conon.

Hän kertokoon.

Anian.

Mitä pitää minun kertoman?

Conon.

Kenen luwalla olet tässä? Onko sota loppunut?

Anian.

Onhan kuitenkin rauha Sweaporin linnassa.

Conon.

Ohkä rauha, joka ei ole meidän?

Margareta.

Oi Anian!

Conon.

Sano!

Anian.

Tahdotte siis kuulla pimeyden sanoman?

Conon.

Sen tahdon. Kerro.

Anian.

No kuulkaat. Sveapori on antaunut, antaunut ilman taisteloa, ilman wallanpalkkoa, päällysmiesten petoksen kautta; ja julkeasti meuhaa nyt vihollinen sen huoneissa.

Conon.

Haa! ette siis lentäneetkään jalosti ylös lintuen luoffi niin kuin täällä ferrotaan?

Anian.

Hulluja maineita kaikki. Kuin meren helmi eheänä seisoo linna ja hänen otjallansa liehuu idän lippu.

Conon.

Ole ijanfaikkijesti firottu sinä, jonka huulilta kuulin tämän, sinä, joka wakaana katjelit helwetin teosta wetämättä miekkaas!

Anian.

Totta, miekkaani en wetänyt.

Conon.

Sen tähden ole firottu!

Kaarina.

Woi sinua, Anian, kuinka taisit olla niin miehuuton, niin unohtaa isänmaan onnen. Woi, minä en tahdo sinua nähdä enään!

Conon.

Mene, äläkä koskaan enään toivo mun tyttäntäni.

Margareta.

Waan hän on wimman mies ja haastelee katkeretusta sydämestä. Mutta miksi tuomitimme häntä kuulematta? Puolustakoon hän itseänsä, ennenkuin ilman armoa wiskaamme nimen „pettäjä“ waisten hänen armaasta päätänsä.

Conon.

Tyttäreni, jun äänes tunkee sywälle mun rintaan, läpi wihan willin myrskyn, ja mun täytyy huowahtaa. Anian, minä otan tuomioni takaisin, kunnes selwästi ja totuuden kielellä olet kuwanut mun eteeni kamalan asian. Sano kaikki, ja sitä myöden tulkoon tuomios.

Anian.

Reidon ihmeellinen ääni on julattanut sydämeni jäisen puun, ynseyden, jonka kirous oli kohmetuttanut aina tuon Sweanlinnan murheellisen päiwän perästä. — Mutta antaunut on meidän suja linna.

Conon.

Surma ja kuolema! miksi se antautui?

Margareta.

Minä rukoulen, juokaat hänelle hetkeksi kärsiwällinen korwa.

Anian.

Niin se antausi, waikka uskallusta ei puuttunut miehistösjä, waan me ampuilimme usjaasti, wartoen wakaalla mielellä kuniin-kaan tuloa apujoukon kansja.

Gonon.

Ja kaiketi oli semmoisesta awuntuonnista tarffa tieto.

Anian.

Sen kyllä uskon.

Gonon.

Ja meidän miehet pian olisivat saapuneet teidän muurienne sijään. Voi kirous! — Mutta kuinka luonnistui tilanne?

Anian.

Ilmestyihän wähitellen esimiestemme piiriin eräs synkkä, eriskummallinen henki, ja yhtä ja toista kuiskaeltiin. Lujana aina seisoj alajohdokunta ja sotamies wallilla. Mutta ylhäältä yhä leweni aatoksia, perustelmia, epätoiwon lauseita Ruotsin wallasta.

Gonon.

Niin syntyi myrkyllinen ajos, wähitellen paisui, valmistui, kunnes puhkesi jurman päiwänä. — Mutta mitä haasteliwat hywät herrat, halwentaisjaan Ruotsin waltaa.

Anian.

Tämän maan, he lausuihivat, on mahdoton warjella Suomea kauvemmin idän laskaamatta paisuwaa waltaa vastaan. Ja aiwan toiwoton on tilamme tässä linnassa nyt. Sotajoukkomme owat meistä kaukana, kaukana pohjoisessa, Ruotsin rajoilla karkutiellään omasta maastansa pois.

Gonon.

Ei juuri niin, te hywät herrat. Sankariemme pieni lauma se on kääntynyt „wasemmalle ympäri“ ja kirkasti kunniansa wariwihollisen weressä.

Margareta. (Gritsi.)

Samaan kiihastuleen, Anian, nyt sinäkin riennä, oi riennä ja kuole kunnialla!

Anian.

Mh nämät muistot ovat hämmentäneet aivoni! Kuinka kertoa? Waan niinhän mietiskeltiin, ja lisäiltihin vielä: turhaan apua lännestä me odotamme, kunnes nälkä on heittävä niin linnamme kuin sen miehet vihatun vihollisen mieliwaltaan. Mikä järjettömyys siis, wuodattaa werta tuon viheliäisen hullun tyrannin tähden, joka ei meitä tykene puolustamaan.

Conon.

Rutto heidän päällensä! Kuningastammeko he häpäisivät? Huusivat häntä hulluksi ja hirmuwaltijaksi, sitä hieman itsepin-taista, mutta hurskasta miestä? Olkoon heidän kielenjä kirottu! Hän on meidän kuninkaamme, eläköön hän!

Anian.

Toimeton raukka muka oli Kusta Adolf, mutta Wenäjän walta-istuimella istui jalo ja mainio sotasankari.

Conon.

Hummh!

Anian.

Pian maineet kulkiwat ympäri koko johtokunnan, mutta kät kösä oli yhä miehistöltä kaikki. — Tulipa viimein tuulisäänä warma tieto: heitetty on linna!

Margareta.

Taiwaan Sumala!

Kaarina.

Mi kammon sanoma!

Conon.

Ettei sammunehet aurinko ja tähdet!

Anian.

Ta ulos marssimahan käskettiin wartijawäki. Sotilas tui-

jotteli, ja pian mi kiufuſta ja wimmasta itki, mi hammasta kiristäen iski waſten jäykkää wallia kiwäärinjä pirstaleiksi, koſta asteli hän kiroten ulos. Nyt ainoastaan yffi jana ja yhteen lyöneet oliſiwat helwetti ja taiwaſ. Mutta eihän kaifunut ääntä!

Conon.

Ei kaifunut!

Margareta.

Ei kaifunut jankarin ääntä! Ah!

Anian.

Mi hetki äänetön kuin tuomiolla! Tuonne tänne risteili aatokſia kiehuwaſja aivoſjani, mutta ulos tuliseen toimintoon ei yſſikään ehtinyt. Ah ken wei kaadokſeſja käſittää mikä parhain tehty mikä pahimmin? Mitä taiſin minä, alajohtokunnan joukoſja nuori, kokematon jäſen? Woinut olis ſyntyä hirweä hulluus, nous-tesjani waſtaan harmaapäätä päällyſmieſtäni; ehtä turhaan oliſin laſkenut petokſen muſtalle taakalle liſäkki wielä welſenmurhan painon. Ja niinpä kuni kadotukſen paah-teiſeſja häiriöſjä, minä wiettiin wirraſja ulos kuin houriwa mieſ. Niin läſimme linnasta.

Conon.

Miksi läſſitte? Loppuiſko leipä?

Anian.

Leipää warahuoneet täynnä!

Conon.

Puuttuiſko kuulia ja frutia?

Anian.

Synkät kellarit ampuwaroja täynnä!

Conon.

De tunnottomat peipot! Ja ſinä linnan päällikkö, haa ſinä muſta perſele!

Anian.

Hän oli onnellinen hän ja muutama herroistamme vielä. Heidän taskuisansa helähteli kultaisia tynnöreitä, ja sentähden astui vihollinen niin mukaisesti ja ilon pauhinalla portista sijään.

Conon.

Mutta te?

Anian.

Me äänettöminä, alafuloisina ja witkoin niinkuin kilpikonnat toisesta portista astelimme ulos. Sinä iltahetkenä, murheen weljinä erosimme mikä minnekin, päin kaiffia ilmoja, kuin juden pojat, joilta surmattiin emä.

Kaarina.

Synkkä iltahetki!

Margareta.

Di kylmien kynnelten hetki!

Conon.

Miin erositte häväistyksen päivän hämäränhetkenä!

Anian.

Olenpa ollut tuskaaja retkelläni tuosta kolkoosta päivästä aina tähän hetkeen asti. Tämä päivä alati wainosi mun sieluani kuin öinen saamuntuuli, koska, polkien tuhansia harhateitä, koshden kodon ilmaa samoilin ja pohjan reunaa mun silmäni alati etsi. Siellähän pakolaisen kurja kuwailus katjeli lemmittynsä haamua; ja käyskeli aina pyhä haamu kaukaisten metsien sinisellä harjalla; ja käyskeli hän usein pilwen himmeän waipan nojalla. Mutta murheisena siellä wäikkyi hän aina, heleinä helminä wälähtelivät hänen kynnelleenjä hattarien wuoteilta alas.

Margareta. (Eriks.)

Ah sinä halkaiset mun sydämmeni, katala, onneton ylkäni
Woi minä kuolisjin! (Kaarina itkee.)

Anian.

Itkewäkki häntä kuwailin. Sillä myrsky yhä ukkofena kowisjani jyrysi, ja nythän kohtailin myös kotomaani laaksoisja laakkaamatta ylenkatsetta ja kirousta, ja kuohui sielujani karwaus ja fuolettawa tuska. Hirmuiejestihan painaa meitä kansan wiha ja kammo! — Niin kaahasi minua merestä kamala myrsky, niin hengitti mua vastaan kylmä, kattera sumu, ja wimman uhaaksi muuttui wiimein riinasjani murhe. — Wihdoin kuitenkin näin tuttavat pellot, muiston pyhät wainiot, mutta näinpä silloin ikäwyyden pellot ja niitut, ja pian en mitäkään nähnyt, ainoasti kurjan filmäni sumeaksi näin! Ah kuinka toisiin ennen, piennä poikasena ennen tullesjani koulun helteijestä ilmasta, koska kuulin kohinan lapjuuteni kuufistösta ja kodin katto kuumoitti mua vastaan tuolta kantoijen kunnauan kaltehelta kuin pyhäimieften kaupunki! Mutta mikfikä famea ja synkeä sawu nyt? Miksi pimenee eteheni maa ja taiwas? Mitä taifin minä? (Kaarina juoksee itkien Anianin luo.)

Kaarina.

Armas Anian, anna anteekfi, unohda mitä lausuin äsken minä jokea, minä wallaton liekkiö? Mitä tiedän minä mitä kersitään ja kilwoitellaan täällä maailman myrskyisjä, minä kurja hempilapsi? Ah, tuskaa tuntenut olet siinä hirmuiejesti! Mutta siirrä kuitenkin jo pois nuo pilwet otfaltasi. Minä lohdutan sinua; me kaikki, kaikki sinua lohdutamme! (Kääntyen kohden isäänsä.) Isjäni!

Sonon.

Anian, minä en tuomitse sinua, muistaen kuuliaisjuuden tärkeyttä sodassa. Isji pää, wiijas pää, ja jäsenet nöyrät ja lujat tekemään mitä tämä pää määrää, siinä ikuisesti seisowa sääntö. Anna siis mieles tyyntyä, nuorukainen. Sinä täytit walas ja welwollisjuutes waatimujfen, totellen sun herraa, ja famein tekiwät sun weljes ja kumppanis. Mutta jos olisi parwesianne löytynyt yksi jalopeura-jankari, filmällä syökfewä toiminnon tulta, niin

olisi pa nousnut siinä melskettä, tiedän minä. Mutta niin ei tapahtunut, vaan toteltiin peikkoja, ja himmentyi Suomen kunnian kilpi. Vaan huoleti ole, Anian, me olemme jo tehneet seivinnon, ja hän tekee väärin, joka sinua joimaa ja kiroo. — Anian, ota Margareta ja elä onnellisena, jos niin taidat. (Griff.) Mutta woi, maan mullasja nyt ennen makaisin mä itse! (Ääneensä.) Anian, tule wieraakfeni tänä iltana ja nauti, jos taidat; murheijena kuitenkin kohtaat ijäntääsi, sen tiedät sinä. Sillä nyt on hänen elämänsä kylmä ja tyhjä ja hänen ilonansa on kuolema, woi! (Poistuu winhaasti oikealle. — Margareta on seisunut ja seisoo vielä hetken eteenpäin, ylewästi innostuneena kuin näyöjä.)

Anian.

(Griff.) Kurja wanhus, mun sydämeni on kipeä sun murheestas. — Mutta katso: seisochan tuosja Margareta eriekummallisena, firkkahana, korkeana kuin olento ylhäältä. Missi katjelet noin tummaan ilmaan?

Kaarina.

(Anianille, pyhäisten kynneleet poskittansa pois.) Niin, tule wieraaksemme ja heitä mielestäsi kaikki pimeät asiat. Kaikki ei ole hukasja vielä! — Terwe tuloa! (Lähenee sijärtänjää.)

Anian.

(Griff.) Sinä hyvä Kaarina!

Kaarina.

Lähtekäämme, sijär.

Margareta.

Mitä tahdot?

Kaarina.

Mitä? Unekjutko? Nyt mennään.

Margareta.

(Kärjimmättömyydellä.) Tätä minut.

Kaarina.

No tulkaat sitten käsi kädesiä, te kaffi kultaista, kuiskaellen
sewinnen ja lemmen fieltä. Minä riennän edeltä ja askartelen,
tyttö-leiju, emäntänänne. Tulkaat! (Poistuu kiirehtien oisalle. —
Kuu wähittäin on walaisut tienoon.)

Margareta.

(Griff.) Oliko tämä unelmaa? — Ah, eihän ollut tämä unelma,
waan pyhä, ihmeellinen henkinäky.

Anian.

(Griff.) Kuinka ihaštuneena seisoo hän tuossa niin kuin kat-
jelijä hän jumalten kokousta. Kauniina hän seisoo, ja kuitenkin
en uskalla häntä lähestyä, mutta yhtähywin wetää hän minua
puoleensa taas, waikka olis hän kuolemani. En kullatunnörien
tähden pettäisi täällä kerjäläistä, mutta paskintona tämä taiwaan-
olento — oi kiusaus werraton! Kuinka tekijin silloin? — Mutta
nyt tähden lähetä ja herättää hänen unehen waiipunutta korwaanja,
waikka kammoonkin. (Ääneen.) Margareta!

Margareta.

Anian, woi Anian!

Anian.

Sinä käännät pois jun käswois, sinä hylkää minun!

Margareta.

Miksi, onneton?

Anian.

Onnettomuuteni tähden. Mutta älä heitä minua, minä wai-
puisin pimeyteen! (Margareta kääntyy äkisti ympäri ja hyleilee häntä.)

Margareta.

Lemminhän sinua, mun armas ystäwäni. Mutta, korkeuden

Jumala! — nyt mun lemmesjäni, voi mikä ahdistus ja tuska, Anian, tuska ijanvaihtaminen! (Kääntöy pois hänestä)

Anian.

Älä poistu minueta, jä ihanin! Kuin jumal-ilmeitys jä wäikyt tässä edesjäni, loistaen kuutamon kelmeässä walosja!

Margareta.

Anian, wei Anian!

Anian.

Miksi käännät pois jun kasvos?

Margareta.

Miksi antawat he kamalan warjen?

Anian.

(Griff.) Mitä tarkoittaa hän?

Margareta.

Di katata Anian!

Anian.

Pimeä, tuskiista menestynyt.

Margareta.

Tuskan pimeys tämän rinnalla on halpa.

Anian.

Sano sitten, ja poista se pimeys, sinä taiwaan kiittäwä haamu tämän kuutamon kelmeässä walosja!

Margareta.

Ah! niin heleänä ennen kiilsi myös Anian lempiwän filmäni edesjä. Mutta wei tuota kehnoa sumua hänen otfallansa nyt!

Unian.

Näkösi harhaillee!

Margareta.

Jos niin olisi! Oi lemminhän sinua; mutta äkistihän taas en kauhistuen ammahtaa sinusta sydämmeni pois. Ah! mun rakkauteni, äsken lämmin, nyt heti jälleen kylmenee, ja tämä on vaikeampi kuolon tuskaa. Sillä huomaa, huomaa mikä pimeyden pilvi, fiukkuinen warjo häväistykseen päivästä wainoo sinua lakkaamatta, — laupeuden Sumala! — wainoo, hämärtäen sieluasi.

Unian.

(Griff.) Surma ja kuolema! Siinäähän muutaman rikoksesta meille mustin, poistumaton perintö; ja alas tämän päälle hän katjastaa nyt, puhtahana jalosta korkeudesta. (Mäneensä ja tuokallisena.) Tämän kaltaisena seison tässä: mitä tahdot? Sinä tahdot että siirryn sinusta aina maitten ääriin? Minä teen sen; ylös kamppailemaan urostemme kanssa; ja kuuleman sinun pitää kuinka taistelen, jäästämättä wertani ja henkeäni! Mutta sano, kaunoinen, jos sodasta viimein woittajana palajan, saanko sinua kokonaan kutsua omakseni taas?

Margareta.

Mitä tekisit, sen tekisit wimmasta, saattaakses tuon pilkun kilvestäsi pois. Sinä taistelit siellä minun tähteni, waan et meidän maamme tähden, jonka olet kerran unohtanut. Mutta riennä sotaan ja kaadu kuin sankari maan ja taiwaan otollisena uhrina. Silloin tekewät meidän henkemme ikuisen sownnon ja kohtaawat toinen toisensa viimein tuolla yllä pilwein.

Unian.

Mutta ah kun täytyy heittää lemmittyäni, kaunis, ihain kaikista Sumalan luomista! Ah! sen kaltaisena katselen häntä nyt, ja hänenkö heittäisin iäksi? Mahdotonta taiwastani!

Margareta.

Koska hänen heität, silloin hänen jaat! mutta tiedä, jos tässä wiivyt, jumuhaamuna aikaillet, silloin hänen kadotat ainiaksi. — Sun taiwaas! Di, tahtoifinhan sun taiwaanas olla, mutta en enään täällä, waan tuolla. Mutta pelkäänpä nyt, ettei milloinkaan ollut lempeji täällä kohonnut ylemmäkfi maamme piiriä.

Anian.

Kitö je ollut? Sinä loukkaat uskollista lempeä, jonka siivet yleilewät ijanfaikkijuutta! Margareta!

Margareta.

(Ryhtyy häneen.) Di Anian, anna anteekfi! Sjäisyteen pyrkiwät siis meidän molempain lemmet. Kuitenkin, nyt awara juopa on lastettu heidän wälillensä, niin täällä kuin siellä, ellet sinä kuolemassa kuole. Siis kuole, Anian, kuin sankari, muuta sinne ikuisen kejan pyhille kunnahille ja kuolemasi, mi täällä meidät eroitti, siellä taaserran meidät yhdistää, luoden yli folkon juowan eteheni kultaisen sillan sun luokjes.

Anian.

Di ääni lempeä, täysi helleyden armautta kuin tähden kyyneleinen kiitto etäijestä jumusta! Minäkö jen äänen joinnusja en kuolisi kultani edestä ja edestä mun maani! Margareta, miksi lausuin kehnon sanan? Sen tein minä hourien, katjellesjani taiwastani, koska kuulin pyöwelin äänen kutjuwan minua kuoleman kitaan. Mutta kas: kuolon öijestä kohdusta nousen minä sinua aina kirkkahampana katjelemaan taaserran. Sa kun saa kuolla synnyinmaansa edestä, oi sitä jaloa kuolemaa!

Margareta.

Sinä haastelet kuin sankari, ja sieluni ihastuu!

Anian.

Taisteleon ja kuolemaan! Ja enkö tiedä että nuorena uroona kuolen? Mitä sanoit hän poikajelle kerran, tuo pimeä-silmäinen waimo? „Warahinpa sinä, pieneijeni, kuolettiin, kylmenethän nuorkaisna kauwas jyljiewään jylhistöön“. Haa, siinähan jankariin kuolema!

Margareta.

Niin hän sanoi, synkeä, wafaa waimo.

Anian.

Ja niin nyt aawistaa sieluni, jännittäen kaiken olentoni joudan weriseen temmellykseen. Ennen päivän koittoa lähden, mun lemmittyäni! (Wetää häntä rinnoillensa.)

Margareta.

Ah alas kynnelten wirtaan minä tahtoisiin waihua! Mutta kuule, kuule mitä näin minä näysjä juuri tässä, täällä hetkellä, tuossa ijäni poistuesja.

Anian.

Sinä olet siis näkijä?

Margareta.

Näinpä sinun kuolemas! Oi Anian! onhan tämä laffamaton murheen yö. Mustat, werenpallistamat pilwet sen taiwahaalla yhä ylitsemme kiirii, toinentoistaan kaahaten kuin hurjat kottat ja korvit. Rauhistuksen henki wallitsee, luonnon rakennot syrjähtywät ja moni halpa, kaino tyttö ennustaa tulewista päiwistä. Säröstys läpi sielun tunkee, sielua särkee, ja se rupeaa tuskisfaan tirkistelemähän ulos ruumiinsa peitteestä. Woi mitä aifoja!

Anian.

Mutta kerro mitä näit.

Margareta.

Ankaran näyn. Steheni aukesi kappale Pohjanmaan ran-

taa, jossa riehui jodan liekki jynkän wuoren liepeillä ja lähellä laakeaa merta. Kiivas oli kamppaus, ja tekivät siinä ihmittä meidän sankarit. Waan ensimmäisenä, ylimmäisenä aina taistelit siinä, jodan tulesja hehkuen kuin kilwoittelewa enkeli. Niin taistelit, kunnes monesta jalosta haawasta kaikki weres ja woimas oliwat wirranneet ulos; ja sun henkes raukeni. Mutta ympärillä hündettiin kuin juudan jalopeuralle, „ah että sankari kaatuu!“ Ja nyt, kuoleman sinua suudellesja, siinä myhäilit kuin autuas sielu riemun ja kunnian pauhusja. Ah mikä näky! Kuin taiwaan tulessta mun sydämmeni leimahteli, koska katjesin kunnian hetkeäs meren aawalla rannalla.

Unian.

Sun janas, sun äänes pyhä tuliseen rautapaitaan kietowat mun ruumiini, ja tuimasti himoon että kuulsiin jo tappesen jyllänän; ah, heti ryntäisin jen pyrskiwään kitaan, jen hurjimpaan Uran-leikkiin!

Margareta.

Jalo sotilas, kunnias retfelle lähde ja ota myötäs mun lempeini aarre ja rukousteni taiwaallinen parwi.

Unian.

Heidänpä kansjaan kiidän mamme jalojen ja kankaitten halki, kunnes wajamana ehdiin jodan pauhinaan ja jen tulta-tuiskiwain lohisärmetten luokje.

Margareta.

Ja taistelet kuin sankari; ja koska kuolet . . . .

Unian. (Äisti.)

Ja koska kuolen.

Margareta.

Silloin jädehtien sielus jodan liekistä wäikkyy ylös puhtahana, wiatonna kuin feniks, jälleen syntyneenä kuolemastaan.

Unian.

Ja kiidän ylös korkeuden salihin, sen heleässä ilmassa onnellisna sinkoilen, mutta kaukana sinusta, kaukana morsiusseppeles tuokjusta!

Margareta.

Minä silloin tämän elämäni lyhykäisjen iltapäivän täällä pyhitän sinulle: lumiwalkeaan itjeni waatehdin ja kuffaskedoilla seppelöittynä morsiamenasi käyn. Niin käyn minä monena raukenewana kesä-ehdoona, kunnes pian riennän sin luokses ja ilojena sylini awaan.

Unian.

Ja silloinhan häitämme wietettäköön, silloin taiwaan tuulet, pyhittä wuorilta tullen, jalosti rawistelkoot morsiushuntuasi korkeudessa. — Oi juo mun lempeni houria, sillä minä kiirehdin koston kuolemaa!

Margareta.

Ja kuolemasta elämään taajen.

Unian.

Sinä kelmeä yön ruusu! sinä täytät mun poweni woimalla, pyhillä aawistuksilla ja, kuin omihin häihinme nyt riennän soitaan ja kuolemaan. Walani on wannottu ja lähtöni lähestyy; älköön nähtö sotilasta täällä enään tulewan aamun keitto. Hetken vielä tuolla armaassa kodosjani wiivyn, lyhyen hetken wiivyn. — Hyvästi, mun impeni!

Margareta.

Ah älähän vielä! Waan vielä wiivy hetki lyhyt tässä ystäväsi kanssa ja ystä lyhyt kodolles jäähyväisilläsi uhraa, ja sinua kuitenkaan ei saawuta aamun koi. Kuullekkaamme kerta vielä kuinka synnyinlaaksen kewaityönä luonto soi, eron wiimeisenä yönä, kuun paistaessa kirkkahasti.

Unian.

Mo kuullekamme, ystäwäni.

Margareta.

Kuullessamme!

Anian.

Eyyni, ihmeellinen yö!

Margareta.

Raikkialla hiljaisuus; ainoastaan männistönsä yölintu ääntää.

Anian.

Ta rauhallisna pauhaa kaukainen koski.

Margareta.

Koski pauhaa ja kultana kumottaa kuu.

Anian.

Ta tuolla hongisto heloittaa alla kultaisen kuun.

Margareta.

Ta joki sinivyönä välkkyi tuolla niitun helmasja.

Anian.

Ta aavistaen kajastaapi tuolla nuoren komeroinen jyrkkä.

Margareta.

Ta tähdet taivahalla hymyilee.

Anian.

Kas, tuosjahan jalona kuin jota-orhi loistaa seitsemästäinen ja pohjaanpäin wiittaa lewotonna kaulansa, alas kohden sodan walkeita hän wiittaa, sinne mihin retkeni on kulkewa nyt. Minä tahden rientää. Hyvästi, mun lemmittyäni.

Margareta.

Hyvästi, mun sankarjulhaseni!

Anian.

Kyynelissä myhäilet ja taiwaallinen!

Margareta.

Valkeuden ja pimeyden häiriössä wälfyn. Si wiivy vielä,
Anian!

Anian.

Huutaa minua isänmaa.

Margareta.

Riennä, riennä!

Anian.

Syvästi jo armas! (Tahtoo mennä, mutta Margareta wetää
häntä takaisin.)

Margareta.

Wiivy hetki vielä, finä kaunoinen, jota sydämmeni tahtoo
poistaa kauwas ja taas takaisin temmata.

Anian.

Kuitenkin mun täytyy lähteä.

Margareta.

Kuolemaan! (Wiskaa winhasti kiharanja posekstanja taemmas.)
Kuolemaan!

Anian.

Si, tuskastako wiskelet ja kiharias kuutamen kiillosja?

Margareta.

Ah, mun laupeuteni riutuu, mutta se älföön waltaansa käyttäkö.

Anian.

Ei; waan miekkaani minä. Syvästi! (Pyrkii pois päin, mutta
Margareta wetää häntä puoleensa.)

Margareta.

(Haaßstellen waifertelewalla, melkein filjuwalla, mutta hiljaisella äänellä.) Unian, sinä fuolet uhrina, jeppeleöittynä uhrina sinä fuolet!

Unian.

Ilman murhetta, mun tyttöni; minä fuolen kuin mies.
(He tempailewat heksen molemmat puoleensa, mutta hellästi.)

Margareta.

(Uina samalla äänellä.) Uewänä uhrinahan fuolet edestä ifiesi maan!

Unian.

Sankarina werratonna! Mutta päästä minua, armas!

Margareta.

Ei! Waan kunnian ylkänä waiwut, kallistaen pääs kuin syksyn kukkanen! Mutta woi, siinä oli werta! Woi, tuhannen kertaa woi, ja walita haikeasti, sydämmeni kurja! Sinä waiwut kuin syksyn kukkanen!

Unian.

Sun rinnoilles kuin lapsi, jos kauwemmin mä wiwyn. Sentähden kuin willi aalto minä kiirehdin merelleni ja waiwun myrskyyhyn. (Lähtee wauhdilla, mutta Margareta, pitäen häntä kädestä, tempailee hänen kerran vielä takaisin.)

Margareta.

Mutta tempaan sun wieläkin syyliinsä toinen aalto. (Syseillen häntä.) Nyt hyvästi ainiakfi!

Unian.

Ei! waan sulje mua ainiakfi syliis, sinä kirkas laine, kimmeltävä liehaus hopea-kuutamossa.

Margareta.

Si! waan tässä näit sinä naisheikkouteni viimeisen lieha-
akfen. Mut taas kuin voimallisin laine sun wiskaan ulos kuole-
mattomuuden mereen. Sieltähän jä ijankaikkisuuden otfalta mun
sydämmeeni aina heleänä aamutähtenä jäteilet.

Anian.

Mi autuas onni! — Hywästi siis viimein! (Anian poistuu.)

Margareta.

Hywästi, kunnos terwehdin sua tuolla ylähällä Tähteläsjä!
(Vankee poswillensa.) — Wallitsija korkeudessa, tee hänen tienjä ja-
loksi kuolon-tieksi kilwoituksen wainiolla, että kunnian hänestä saapi
isäimme maa ja mun orpo-lempeni uneksua rauhasja! — Taiwaan
ruhtinas, kuule naisen rukoilewa ääni: Di, mikä eteläsjä waipui
häpeän synkeään kohtuun, se nouskoon pohjan rannoilta ylös pil-
wihin, moninkerroin kirkastettuna taas! — Miin, mun sieluni jo
ihanuuden näkee, jo loistaa korkealla sankarunniamme; ja maailma
on imehtiwä urostöitämme Suomen autioilla ahoilla.

ea.p
Hini

Hinta: 1 marffa.

Hinta: 1 marffa.